

Novinky v geriatrii – co je nového u demencí?

Katarína Bielaková, Ondřej Ludka

Všeobecná interní klinika, Fakultní nemocnice Brno
Lékařská fakulta Masarykovy univerzity, Brno

Stárnutí populace dramaticky a zásadním způsobem mění svět. Současná geriatrie má intervenčně preventivní charakter a snaží se o co nejdelší uchování fyzického a duševního zdraví, odvrácení ztráty soběstačnosti a zlepšení prognózy seniorů se zaměřením na kvalitu života. Mezi závažné problémy, kterým se věnuje geriatrie, patří problematika demencí. Diagnóza demence ovlivňuje nejen kvalitu života jednotlivců, ale také představuje obrovskou sociální a ekonomickou zátěž pro rodiny, zdravotní systémy a společnost. Se stárnutím populace se demence stala důležitým problémem našeho zdravotnictví a existuje naléhavá potřeba najít účinnou léčbu.

Klíčová slova: demence, geriatrie, lecanemab, donanemab, kyselina listová, fototerapie.

News in geriatric medicine – what's new in dementia?

Population aging is changing the world dramatically and fundamentally. Contemporary geriatrics has an interventional and preventive nature and strives to preserve physical and mental health for as long as possible, prevent loss of self-sufficiency and improve the prognosis of seniors with a focus on quality of life. Dementia is a serious problem that geriatrics deals with. The diagnosis of dementia not only affects the quality of life of individuals, but also represents a huge social and economic burden for the family, health systems and society. With the aging of the population, dementia has become an important problem in our health care and there is an urgent need to find an effective treatment.

Key words: dementia, geriatric medicine, lecanemab, donanemab, folic acid, phototherapy.

Úvod

Demence je charakterizována progresivním a závažným kognitivním poškozením, které vede k omezení soběstačnosti a je častou příčinou umístění pacienta do instituce. Podle WHO je sedmou nejčastější příčinou úmrtí (1). Nejčastější příčinou demence je Alzheimerova nemoc (60–70 % případů). Předpokládá se, že prevalence Alzheimerovy choroby a souvisejících demencí v příštích desetiletích podstatně vzroste. Celosvětově se očekává, že počet starších dospělých žijících s demencí vzroste z 57 milionů v roce 2020 na 153 milionů do roku 2050 (1). V praxi využíváme pouze léčiva, která zpomalí progresi onemocnění a mohou prodloužit soběstačnost pacientů. K dispozici jsou inhibitory acetylcholinesterázy, které blokují acetylcholinesterázu, zvyšují nabídku acetylcholinu v synaptické štěrbině a vedou ke vzestupu cholinergní transmise. V současné době je k dispozici donepezil (Aricept), galantamin (Reminyl) a rivastigmin (Exelon). Pro těžší stadia Alzheimerovy

demence můžeme využít derivát amantadinu (memantin; Ebixa). Jedná se o nekompetitivního antagonistu NMDA receptorů, jehož mechanismus účinku spočívá v modulaci glutamátového přenosu v CNS. Novinky v léčbě demence představují nové možnosti na poli farmakologie a také otevírají další nefarmakologické postupy.

Nové doporučené postupy diagnostiky a léčby demence

V rámci implementace Národního akčního plánu pro Alzheimerovu nemoc a obdobná onemocnění 2020–2030 (NAPAN) se tvoří nový Doporučený postup pro diagnostiku a léčbu Alzheimerovy nemoci a jiných kognitivních poruch, který by měl být zveřejněn koncem jara 2024. Jedná se o mezioborový konsenzus, na kterém se podílí čtyři odborné společnosti České lékařské společnosti J. E. Purkyně (Česká geriatrická a gerontologická společnost, Česká neurologická